

Omer Hamzić

Rezultati općih izbora 2002.

2002 GENERAL ELECTIONS RESULTS

ABSTRAKT

Ovogodišnje opće izbore, koje prvi puta nakon Dejtona organizuje domaća vlast, karakteriše velika apstinencija birača na svim nivoima glasanja, propast projekta "Alijanse za promjene" na čelu sa SDP i povratak takozvanih nacionalnih stranaka na političku scenu Bosne i Hercegovine. Prilog donosi globalne rezultate izbora na svim nivoima glasanja u Bosni i Hercegovini i detaljne podatke s područja općine Gračanica.

ABSTRACT

This year general elections, which were organised for the first time, after the Dayton, by local authorities, are typical for large abstinence of voters at all levels, fall of the "Alliance for Change" project led by SDP and return of so called nationalist parties to a political stage of Bosnia and Herzegovina. This article gives global results of elections on all levels of voting in Bosnia and Herzegovina and information in detail from the territory of Gračanica municipality.

Key words: Elections 2002, Gračanica, defeat of SDP

Glavne karakteristike općih izbora 2002.

Iako su ovogodišnji opći izbori (5. 10. 2002. godine) organizovani pod geslom "izbori se" (po prvi puta u organizaciji domaćih vlasti), skoro polovina birača nije imala ni želje ni volje da se "bori i izbori" za svoje nove zastupnike, koji su i ovoga puta obećavali kule u oblacima. Skoro polovina birača glasala je tako što uopće nije ni glasala. Ovi izbori, dakle, ostat će upamćeni po dramatičnom ignorisanju i apstinenciji biračkog tije-

Omer Hamzić

Rezultati općih izbora 2002.

Julije Hahamović, Aleksandar Trumić
O životu i istraživačkom radu Josipa A. Baća

Fikret Ahmedbašić

Neki narodni običaji i vjerovanja s područja
Sokola, Doborovaca i Džakula

R.b.	MZ	Ukupno birača	Glasalo		Važećih		Tihć Sulejman (SDA)		Behmen Alija (SDP)		Silajdžić Haris (S BiH)	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	BABIĆI	1107	629	56,82	590	93,80	366	62,03	65	11,02	101	17,12
2.	DOBOROVCI	1247	644	51,64	575	89,29	244	42,43	75	13,04	216	37,57
3.	DŽAKULE	1436	780	54,32	755	96,79	361	47,81	37	4,90	277	36,69
4.	GRAČANICA	8210	4643	56,55	4246	91,45	756	17,80	1525	35,92	1317	31,02
5.	D.LOHINJA	568	362	63,73	343	94,75	132	38,48	83	24,20	72	20,99
6.	LUKAVICA	1792	1100	61,38	995	90,45	451	45,33	333	33,47	131	13,17
7.	MALEŠIĆI	1731	1259	72,73	1183	93,96	542	45,82	397	33,56	156	13,19
8.	MIRIČINA	1467	958	65,30	824	86,01	205	24,88	320	38,83	165	20,02
9.	D.ORAHOVICA	2463	1253	50,87	1112	88,75	421	37,86	289	25,99	285	25,63
10.	G.ORAHOVICA	1215	650	53,50	605	93,08	311	51,40	128	21,16	106	17,52
11.	PISKAVICA	411	287	69,83	271	94,43	105	38,75	72	26,57	59	21,77
12.	PRIBAVA	967	516	53,36	498	96,51	122	24,50	131	26,31	188	37,75
13.	PR.BRDO	424	318	75,00	297	93,40	253	85,19	5	1,68	19	6,40
14.	RAŠLJEVA	435	306	70,34	281	91,83	108	38,43	100	35,59	12	4,27
15.	SOKO	1087	660	60,72	565	85,61	207	36,64	90	15,93	170	30,09
16.	ST.POLJE	2119	1477	69,70	1351	91,47	733	54,26	189	13,99	300	22,21
17.	ŠKAHOVICA	805	524	65,09	473	90,27	220	46,51	119	25,16	80	16,91
18.	VRANOVIĆI	653	498	76,26	473	94,98	281	59,41	116	24,52	51	10,78
UKUPNO		28137	16864	59,94	15437	91,54	5818	37,69	4074	26,39	3705	24,00

Tabela 1. Rezultati glasanja za članove Predsjedništva BiH po mjesnim zajednicama općine Gračanica.

la. Pamtit će se i po izbornom debaklu Alijanse za promjene na čelu sa SDP i neočekivano dobrim rezultatima koje su ostvarile takozvane nacionalne stranke na svim nivoima glasanja. Niko ne zna kakve će posljedice imati “povratak otpisanih”, koji na velika vrata ponovo izlaze na političku scenu Bosne i Hercegovine. Pesimisti vide povratak na devedesete ili, ublaženo, na 1996. godinu, optimisti naziru neke reformske vjetrove u najnovijim prestrukturiranjima nacionalnih stranaka i očekuju neko čudo od takozvane međunarodne zajednice.

Narodna poslovice kaže: “Što siješ, to ćeš i žnjeti.”

Rezultati glasanja – glavni podaci

Na ovogodišnjim izborima glasalo je nešto malo više od polovine biračkog tijela Bosne i Hercegovine (U Federaciji BiH 55%, u Republici Srpskoj 51%). Analize će

pokazati da li su novu vlast doveli oni koji su izašli na glasanje, dakle ta malo veća polovina ili oni koji nisu ni glasali.

Rezultati izbora za članove Predsjedništva BiH: kandidat SDA Sulejman Tihć novi je član Predsjedništva BiH iz reda bošnjačkog naroda sa osvojenih 37,29% glasova, kandidat HDZ Dragan Čović izabran je za člana Predsjedništva iz reda hrvatskog naroda sa osvojenih 61,52% glasova, a kandidat SDS Mirko Šarović postao je član Predsjedništva iz reda srpskog naroda sa osvojenih 35,52%. Na osnovu navedenih procenata, može se zaključiti da su Hrvati ovoga puta bili “najvjerniji” svojoj nacionalnoj stranci.

Kandidat SDS Dragan Čavić, sa 35,89% glasova, izabran je za predsjednika Republike Srpske.

U Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH, od uk-

R.b.	MZ	Ukupno birača	Glasalo		Važećih		SDA		SDP		S BiH		BOSS		LDS		ProENS		SP-U		NS R.za bolj.	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	BABIĆI	1107	629	56,82	599	95,23	379	63,27	68	11,35	45	7,51	19	3,17	4	0,67	44	7,35	17	2,84	7	1,17
2.	DOBOROVCI	1247	644	51,64	600	93,17	267	44,50	86	14,33	142	23,67	24	4,00	6	1,00	34	5,67	13	2,17	1	0,17
3.	DŽAKULE	1436	780	54,32	746	95,64	393	52,68	43	5,76	158	21,18	9	1,21	65	8,71	34	4,56	16	2,14	0	0,00
4.	GRAČANICA	8210	4643	56,55	4315	92,94	903	20,93	1796	41,62	923	21,39	202	4,68	42	0,97	75	1,74	210	4,87	41	0,95
5.	D.LOHINJA	568	362	63,73	344	95,03	158	45,93	92	26,74	54	15,70	6	1,74	1	0,29	9	2,62	6	1,74	0	0,00
6.	LUKAVICA	1792	1100	61,38	1021	92,82	469	45,94	380	37,22	84	8,23	19	1,86	5	0,49	17	1,67	12	1,18	2	0,20
7.	MALEŠIĆI	1731	1259	72,73	1186	94,20	570	48,06	492	41,48	41	3,46	58	4,89	6	0,51	1	0,08	9	0,76	1	0,08
8.	MIRIČINA	1467	958	65,30	845	88,20	239	28,28	347	41,07	109	12,90	47	5,56	15	1,78	23	2,72	27	3,20	18	2,13
9.	D.ORAHOVICA	2463	1253	50,87	1148	91,62	488	42,51	346	30,14	184	16,03	44	3,83	7	0,61	5	0,44	33	2,87	4	0,35
10.	G.ORAHOVICA	1215	650	53,50	615	94,62	327	53,17	129	20,98	69	11,22	30	4,88	3	0,49	9	1,46	31	5,04	0	0,00
11.	PISKAVICA	411	287	69,83	278	96,86	122	43,88	67	24,10	44	15,83	9	3,24	8	2,88	15	5,40	8	2,88	1	0,36
12.	PRIBAVA	967	516	53,36	467	90,50	145	31,05	147	31,48	118	25,27	13	2,78	0	0,00	12	2,57	17	3,64	1	0,21
13.	PR.BRDO	424	318	75,00	298	93,71	267	89,60	9	3,02	8	2,68	6	2,01	1	0,34	2	0,67	1	0,34	0	0,00
14.	RAŠLJEVA	435	306	70,34	287	93,79	113	39,37	98	34,15	8	2,79	16	5,57	6	2,09	19	6,62	5	1,74	15	5,23
15.	SOKO	1087	660	60,72	593	89,85	260	43,84	119	20,07	108	18,21	27	4,55	3	0,51	30	5,06	4	0,67	19	3,20
16.	ST.POLJE	2119	1477	69,70	1367	92,55	866	63,35	211	15,44	123	9,00	41	3,00	4	0,29	23	1,68	52	3,80	8	0,59
17.	ŠKAHOVICA	805	524	65,09	494	94,27	236	47,77	144	29,15	37	7,49	11	2,23	12	2,43	30	6,07	13	2,63	0	0,00
18.	VRANOVIĆI	653	498	76,26	482	96,79	290	60,17	118	24,48	25	5,19	15	3,11	0	0,00	9	1,87	11	2,28	0	0,00
UKUPNO		28137	16864	59,94	15685	93,01	6492	41,39	4692	29,91	2280	14,54	596	3,80	188	1,20	391	2,49	485	3,09	118	0,75

Tabela 2. Rezultati glasanja za Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije po mjesnim zajednicama općine Gračanica

upno 28 mandata najviše je osvojila SDA – devet, slijedi Stranka za BiH i HDZ-HD sa po pet osvojenih mandata, dok je SDP osvojio četiri mandata. Po jedan mandat dobili su Demokratska narodna zajednica (Fikreta Abdića), Bosanska stranka (BOS), Nova hrvatska inicijativa (NHI), Stranka penzionera umirovljenika (SPU) i Ekonomski blok – Hrvatska demokratska unija za boljitak. Iz Republike Srpske, od 14 mandata za ovaj dom, najviše je osvojio SDS – 5, Savez nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) dobio je 3, Partija demokratskog progresa (PDP) 2, a SDA, Socijalistička partija Republike Srpske (SPRS), Stranka za BiH i Srpska radikalna stranka (SRS) po jedan mandat.

Za Parlamentarnu skupštinu BiH iz Federacije BiH, pojedinačno, najviše glasova s područja opštine Gračanica osvojili su Armin Begović (2189 glasova na listi SDA) i Ersan Šuša (555 glasova na listi Stranke za BiH).

U Zastupničkom domu Parlamenta Federacije BiH participirat će čak 18 stranaka. Od ukupno 98 mandata, najviše je osvojila SDA – 32, potom koalicija HDZ-HD-HNZ – 16, zatim slijede S BiH i SDP sa po 15 osvojenih poslaničkih mjesta. Bosanskoj stranci pripala su tri mandata, a po dva mandata dobile su: Demokratska narodna zajednica, Nova hrvatska inicijativa, Stranka penzionera-umirovljenika i Ekonomski blok HDU-za boljitak. Po jedan mandat u ovom skupštinskom domu dobile su Hrvatska seljačka stranka, Hrvatska kršćansko-demokratska unija, Savez nezavisnih socijaldemokrata, Građanska demokratska stranka, Hrvatska stranka prava, Proeuropska narodna stranka, Hrvatski pravaški blok, Liberalno-demokratska stranka i Bosanska patriotska stranka.

U Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH, pojedinačno, najviše glasova s područja opštine Gračanica osvojili su Muhamed Ibrahimović (3849 glasova na

R.b.	MZ	Ukupno birača	Glasalo		Važećih		SDA		SDP		S BiH		BOSS		LDS		ProENS		SP-U		NS Rad. za bolj.	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	BABIĆI	1107	629	56,82	613	97,46	405	66,07	70	11,42	40	6,53	11	1,79	3	0,49	43	7,01	18	2,94	4	0,65
2.	DOBOROVCI	1247	644	51,64	598	92,86	284	47,49	87	14,55	121	20,23	21	3,51	5	0,84	33	5,52	18	3,01	0	0,00
3.	DŽAKULE	1436	780	54,32	743	95,26	419	56,39	43	5,79	113	15,21	13	1,75	67	9,02	43	5,79	10	1,35	0	0,00
4.	GRAČANICA	8210	4643	56,55	4331	93,28	911	21,03	1831	42,28	809	18,68	201	4,64	72	1,66	105	2,42	218	5,03	44	1,02
5.	D.LOHINJA	568	362	63,73	348	96,13	165	47,41	94	27,01	52	14,94	7	2,01	1	0,29	11	3,16	3	0,86	0	0,00
6.	LUKAVICA	1792	1100	61,38	1010	91,82	478	47,33	365	36,14	71	7,03	22	2,18	4	0,40	17	1,68	10	0,99	2	0,20
7.	MALEŠIĆI	1731	1259	72,73	1188	94,36	563	47,39	455	38,30	26	2,19	102	8,59	6	0,51	3	0,25	9	0,76	1	0,08
8.	MIRIČINA	1467	958	65,30	851	88,83	239	28,08	355	41,72	87	10,22	45	5,29	14	1,65	25	2,94	23	2,70	13	1,53
9.	D.ORAHOVICA	2463	1253	50,87	1150	91,78	501	43,57	341	29,65	173	15,04	44	3,83	6	0,52	4	0,35	29	2,52	3	0,26
10.	G.ORAHOVICA	1215	650	53,50	621	95,54	347	55,88	133	21,42	69	11,11	19	3,06	2	0,32	10	1,61	25	4,03	0	0,00
11.	PISKAVICA	411	287	69,83	280	97,56	121	43,21	71	25,36	42	15,00	7	2,50	7	2,50	16	5,71	7	2,50	2	0,71
12.	PRIJAVA	967	516	53,36	475	92,05	139	29,26	144	30,32	117	24,63	16	3,37	5	1,05	11	2,32	14	2,95	2	0,42
13.	PR.BRDO	424	318	75,00	298	93,71	274	91,95	12	4,03	6	2,01	5	1,68	0	0,00	1	0,34	0	0,00	0	0,00
14.	RAŠLJEVA	435	306	70,34	291	95,10	112	38,49	104	35,74	10	3,44	13	4,47	5	1,72	19	6,53	3	1,03	14	4,81
15.	SOKO	1087	660	60,72	599	90,76	253	42,24	123	20,53	112	18,70	29	4,84	3	0,50	32	5,34	10	1,67	22	3,67
16.	ST.POLJE	2119	1477	69,70	1400	94,79	982	70,14	176	12,57	98	7,00	36	2,57	4	0,29	17	1,21	48	3,43	7	0,50
17.	ŠKAHOVICA	805	524	65,09	496	94,66	245	49,40	146	29,44	34	6,85	11	2,22	14	2,82	32	6,45	10	2,02	0	0,00
18.	VRANOVIĆI	653	498	76,26	482	96,79	298	61,83	119	24,69	18	3,73	15	3,11	1	0,21	11	2,28	5	1,04	0	0,00
UKUPNO		28137	16864	59,94	15774	93,54	6736	42,70	4669	29,60	1998	12,67	617	3,91	219	1,39	433	2,75	460	2,92	114	0,72

Tabela 3. Rezultati glasanja za Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH po mjesnim zajednicama općine Gračanica

listi SDA), Reuf Sokolović (1604 glasa na listi SDP) i Alma Klokić (701 glas na listi Stranke za BiH).

Skupština Republike Srpske imat će poslanike iz 18 političkih stranaka. Od ukupno 83 mandata, najviše je osvojio SDS – 26, zatim Savez nezavisnih socijaldemokrata 19, Partija demokratskog progressa 9, SDA 6, Stranka za BiH i Srpska radikalna stranka po četiri itd.

U svim kantonalnim skupštinama u F BiH najviše mandata osvojile su SDA i HDZ i one će, vjerovatno, kreirati buduću vlast na tom nivou.

Od 35 poslaničkih mjesta u Skupštini Tuzlanskog kantona, SDA je osvojila 16, SDP 11, Stranka za BiH 6 i Bosanska stranka 2. Poslanici SDA su: Amir Fazlić, Bajazit Jašarević, Mirsad Kukić, Dževad Mujkić, Emir Hadžihafizbegović, Began Muhić, Ćamil Ahmetović, Zuhra Avdić, Sead Jamakosmanović, Munevera Bećarević, Fahir Subašić. Ismet Mešić, Abdalka-

dir Mulaosmanović, Galib Avdić, Minka Kurtović i Fahrudin Skopljak; poslanici iz SDP su: Denis Bećirović, Senahid Šaković, Sead Čaušević, Ivo Divković, Tomo Babić, Sulejman Gutić, Refik Ahmedinović, Zijad Omerdić, Tomo Vidović, Igor Rajner i Mevlida Kunosić-Vlajić; poslanici iz SBiH su: Šehzada Salihbašić, Nedret Mujkanović, Besim Imamović, Enes Duvnjaković, Mehmed Suljkanović i Spomenka Mičić; poslanici iz Bosanske stranke su: Azra Avdić i Muamer Dedić.

Za Skupštinu Tuzlanskog kantona, pojedinačno, najviše glasova s područja općine Gračanica osvojili su Galib Avdić (1999 glasova na listi SDA), Sead Čaušević (1206 glasova na listi SDP) i Šehzada Salibašić (926 glasova na listi Stranke za BiH).

Dakle, u narednom, četverogodišnjem mandatu, "narodne interese" iz Gračanice zastupat će sljedeći poslanici: Reuf Sokolović (SDP) i Muhamed Ibrahimović

R.b.	MZ	Ukupno birača	Glasalo		Važećih		SDA		SDP		S BiH		BOSS		LDS		ProENS		SP-U		NS Rad. za bolj.	
			br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
1.	BABIĆI	1107	629	56,82	596	94,75	381	63,93	68	11,41	40	6,71	11	1,85	3	0,50	43	7,21	12	2,01	16	2,68
2.	DOBROVCI	1247	644	51,64	578	89,75	252	43,60	82	14,19	117	20,24	14	2,42	11	1,90	51	8,82	13	2,25	0	0,00
3.	DŽAKULE	1436	780	54,32	709	90,90	238	33,57	30	4,23	49	6,91	9	1,27	298	42,03	50	7,05	4	0,56	0	0,00
4.	GRAČANICA	8210	4643	56,55	4297	92,55	853	19,85	1720	40,03	887	20,64	176	4,10	82	1,91	145	3,37	161	3,75	79	1,84
5.	D.LOHINJA	568	362	63,73	339	93,65	154	45,43	92	27,14	52	15,34	8	2,36	1	0,29	14	4,13	3	0,88	1	0,29
6.	LUKAVICA	1792	1100	61,38	983	89,36	465	47,30	361	36,72	64	6,51	11	1,12	5	0,51	17	1,73	6	0,61	3	0,31
7.	MALEŠIĆI	1731	1259	72,73	1177	93,49	544	46,22	465	39,51	27	2,29	59	5,01	26	2,21	6	0,51	8	0,68	4	0,34
8.	MIRIČINA	1467	958	65,30	830	86,64	223	26,87	327	39,40	97	11,69	37	4,46	23	2,77	31	3,73	24	2,89	27	3,25
9.	D.ORAHOVICA	2463	1253	50,87	1123	89,62	486	43,28	317	28,23	166	14,78	41	3,65	11	0,98	6	0,53	21	1,87	10	0,89
10.	G.ORAHOVICA	1215	650	53,50	606	93,23	329	54,29	139	22,94	61	10,07	23	3,80	2	0,33	12	1,98	19	3,14	0	0,00
11.	PISKAVICA	411	287	69,83	279	97,21	120	43,01	68	24,37	43	15,41	5	1,79	9	3,23	18	6,45	5	1,79	2	0,72
12.	PRIBAVA	967	516	53,36	445	86,24	121	27,19	151	33,93	112	25,17	15	3,37	2	0,45	12	2,70	9	2,02	1	0,22
13.	PR.BRDO	424	318	75,00	299	94,03	261	87,29	9	3,01	8	2,68	6	2,01	0	0,00	9	3,01	1	0,33	0	0,00
14.	RAŠLJEVA	435	306	70,34	277	90,52	110	39,71	101	36,46	8	2,89	14	5,05	5	1,81	18	6,50	3	1,08	6	2,17
15.	SOKO	1087	660	60,72	552	83,64	222	40,22	104	18,84	103	18,66	17	3,08	6	1,09	42	7,61	6	1,09	31	5,62
16.	ST.POLJE	2119	1477	69,70	1343	90,93	868	64,63	180	13,40	131	9,75	37	2,76	8	0,60	19	1,41	34	2,53	9	0,67
17.	ŠKAHOVICA	805	524	65,09	482	91,98	230	47,72	136	28,22	31	6,43	8	1,66	12	2,49	40	8,30	9	1,87	0	0,00
18.	VRANOVIĆI	653	498	76,26	471	94,58	290	61,57	106	22,51	22	4,67	13	2,76	0	0,00	10	2,12	3	0,64	0	0,00
UKUPNO		28137	16864	59,94	15386	91,24	6147	39,95	4456	28,96	2018	13,12	504	3,28	504	3,28	543	3,53	341	2,22	189	1,23

Tabela 4. Rezultati glasanja za skupštinu tuzlanskog kantona po mjesnim zajednicama općine Gračanica

(SDA) u Federalnom parlamentu, te Galib Avdić (SDA), Minka Kurtović (SDA), Sead Čaušević (SDP), Senahid Šaković (SDP) i Šehzada Salihbašić (S BiH) u Skupštini Tuzlanskog kantona.

Kako je glasala Gračanica

Mada se općinska vlast u Gračanici upinjala da ostvari neki boljitak, njene ingerencije i dometi bili su nedostatni da zaustave eroziju povjerenja birača u SDP. Izalud je bilo to što su izgrađeni kilometri asfalta širom općine, što se u gradu nije uradilo na komunalijama nikad više od kraja rata, što je, relativno, stabilna situacija u privredi... Izborni rezultati na području općine Gračanica uglavnom korespondiraju izbornim rezultatima na nivou Tuzlanskog kantona i Federacije Bosne i Hercegovine (tabele 1, 2, 3, 4 i 5)¹.

Za izbore je bilo registrovano 28.137 birača, koji su glasali na 39 biračkih mjesta. Na biračkim spiskovima evidentiran je 241 birač, ili 0,86% više u odnosu na prethodne izbore. U biračke odbore

Općinska izborna komisija imenovala je ukupno 406 članova i njihovih zamjenika. Na dan izbora, u biračkim odborima bila su angažovana 342 člana i zamjenika. Za nadgledanje rada biračkih odbora na dan izbora akreditovano je 330 posmatrača iz političkih partija i 55 posmatrača iz udruženja građana, dok su za nadgledanje Općinske izborne komisije bila prijavljena i akreditovana 3 posmatrača.²

Od prvih poslijeratnih do ovogodišnjih općih izbora, i na području općine Gračanica bilježi se stalni pad interesa birača za učešće u izbornom procesu (tabele 6 i 7).

Sa 88,64% izašlih na glasanje na općim izborima 1997. godine, taj procent pao je na 59,94% na općim izborima 2002. godine. Prema podacima Općinske izborne komisije, na ovogodišnje izbore izašlo je 16.865 ili 59,94% biračkog tijela, što je za 2.163 ili 8,27% manje u odnosu na prethodne opće izbore.

Interes glasača još drastičnije je padao na području grada Gračanice – sa 84,15%

u 1997. na 56,58% u 2002. godini. Ispod 50% upisanih birača izašlih na glasanje zabilježeno je na biračkom mjestu koje obuhvata naselja Podgaj, Malta, Lamele i Varoš (48,66%). Slab odziv birača ove godine zabilježen je u mjesnim zajednicama Donja Orahovica, Gornja Orahovica, Pribava itd.

Uporedni podaci o ostvarenom broju i procentu glasova po mjesnim zajednicama na lokalnim izborima 2000. i općim izborima 2002. godine za tri najveće političke stranke (SDP, SDA, S BiH), pokazuju da je SDP za nepune dvije godine izgubio više od polovine svog biračkog tijela (Tabela 8). Na lokalnim izborima 2000. godine osvojio je 10.177 glasova ili 52,8% biračkog tijela. Na ovogodišnjim općim izborima osvojio je svega 4.606 glasova ili 29,5% biračkog tijela.³ Izgubio je, dakle, 5.571 ili 54,7% birača u odnosu na lokalne izbore 2000. godine.

Najviše glasova u masi SDP je izgubio na području Mjesne zajednice Gračanica, dakle, u svom tradicionalnom uporištu. Na lokalnim izborima 2000. godine, za SDP je glasalo 3.622 birača (ili 65,9%), a na ovogodišnjim općim izborima 1.782 ili 41,1%. SDP je, dakle, "okrenulo leđa" 1.840 nekadašnjih birača ili 50,08% nekadašnjeg biračkog tijela. To čini 33% ukupno izgubljenih glasova na nivou općine. Riječ je o dosta velikom broju građana, koji su izgubili povjerenje u SDP. Podsjećamo da biračko tijelo Mjesne zajednice Gračanica čini 29,1% biračkog tijela općine Gračanica.

Na lokalnim izborima 2000. godine, SDA je dobila 5.957 glasova ili 30,9%, a na općim izborima 2002. 6.458 ili 41,3%. Dobila je, dakle, 501 ili 10,4% više glasova

R.b.	MZ	SDP	SDA	SBiH	Ostali
		%	%	%	%
1.	BABIĆI	11,3	64,3	6,9	17,5
2.	DOBOROVCI	14,3	45,2	21,3	19,2
3.	DŽAKULE	5,2	42,8	13	39
4.	GRAČANICA	41,1	20,5	20,2	18,2
5.	D.LOHINJA	26,9	46,2	15,2	11,7
6.	LUKAVICA	36,6	46,8	7,2	9,4
7.	MALEŠIĆI	39,7	47,2	2,6	10,5
8.	MIRIČINA	40,7	27,7	11,5	20,1
9.	D.ORAHOVICA	29,3	43,1	15,3	12,3
10.	G.ORAHOVICA	21,7	54,4	10,7	13,2
11.	PISKAVICA	24,6	43,3	15,4	16,7
12.	PRIBAVA	31,8	29,1	24,9	14,2
13.	PR.BRDO	3,3	89,5	2,4	4,8
14.	RAŠLJEVA	35,4	39,1	3	22,5
15.	SOKO	19,7	42	18,5	19,8
16.	ST.POLJE	13,8	66	8,5	11,7
17.	ŠKAHOVICA	28,9	57,3	6,9	6,9
18.	VRANOVIĆI	23,9	61,2	4,5	10,4
UKUPNO		29,5	41,3	13,4	15,8

Tabela 5. Prosječni rezultati općih izbora 2002. po mjesnim zajednicama općine Gračanica za SDP, SDA i SBiH

va u odnosu na lokalne izbore 2002. godine.

Prema podacima za područje Mjesne zajednice Gračanica, na lokalnim izborima 2000. godine, SDA je imala 809 ili 14,7% glasova. Na ovogodišnjim općim izborima ta je stranka osvojila 889 ili 20,5% glasova, odnosno svega 80 novih glasača u odnosu na pomenute lokalne izbore.

Slična situacija je i u ostalim mjesnim zajednicama na području općine Gračanica (Tabela 8).

Tabela pokazuje da je na lokalnim izborima 2000. godine SDP osvojio natpolovičnu većinu u 8 mjesnih zajednica (Miričina 67,4%, Gračanica 65,9%, Soko 59,2%, Rašljeva 58,4%, Piskavica

Izbori	Upisanih birača	Glasalo		Važećih		SDP		SDA		SBiH	
		br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
opći 96		27694		27146	98,02	3297*	12,00	18526	67,70	4210	15,37
lok 97	26803	23757	88,64	22599	95,13	5283	23,37	14212***	62,86	***	***
opći 98	28706	21233	73,97	17677	83,25	5757**	32,60	9279***	52,50	***	***
lok 00	27654	19963	72,19	19267	96,51	10177	52,80	5957	30,90	1579	8,20
opći 00	27896	19028	68,21	17785	93,47	8480	47,70	6065	34,11	2033	11,43
opći 02	28137	16865	59,94	15685	93,00	4606	29,50	6654	42,20	2098	13,40

Tabela 6. Uporedni rezultati svih dosadašnjih izbora na općini Gračanica za SDP, SDA i SBiH (*Združena lista; **Navedenom broju treba dodati i 1095 glasova (6%) stranke "Socijaldemokrati BiH"; ***Koalicija za cjelovitu i demokratsku BiH /koalicija CD/)

57,4%, Donja Orahovica 55,8%, Lukavica 53,7% i Škakovica 51,4%), a da je na općim izborima 2002. godine uspio "dobaciti" do 42,28%, samo u Mjesnoj zajednici Gračanica. U ostalim mjesnim zajednicama daleko je ispod tog procenata. Natpolovičnu većinu na lokalnim izborima 2000. godine SDA je osvojila u sljedećim mjesnim zajednicama: Prijeko Brdo 66,2%, Vranovići 53,5%, Stjepan Polje 53,4% i Babići 52,9%. Na ovogodišnjim općim izborima preko 50 procenata biračkog tijela SDA je osvojila u pomenutim i još dvije nove mjesne zajednice. To su: Prijeko Brdo 89,5%, Stjepan Polje 66%, Babići 64,3%, Vranovići 61,2%, te Škakovica 57,3% i Gornja Orahovica 54,4%.

U poređenju sa ostvarenim rezultatima na lokalnim izborima 2000. godine,

SDP je izgubio više od 25% svog biračkog tijela u sljedećim mjesnim zajednicama: Soko 39,5%, Piskavica 32,8%, Miričina 27,6%, Gornja Orahovica 26,9%, Donja Orahovica 26,5%, Babići 26,4%, Prijeko Brdo 25,8% i Gračanica 24,8%. U apsolutnom iznosu, preko 250 birača SDP je izgubio u sljedećim mjesnim zajednicama: Gračanica 1840, Donja Orahovica 540, Stjepan Polje 385, Soko 359, Miričina 347, Lukavica 249.

Isto tako, poredeći ovogodišnje rezultate sa ostvarenim rezultatima na lokalnim izborima 2000. godine, može se zaključiti sljedeće: i u relativnom i u apsolutnom iznosu SDA je u ovogodišnjim izborima osvojio daleko manje glasova u odnosu na broj izgubljenih glasova SDP. Više od 15% glasova, u odnosu na lokalne izbore 2000., SDA je osvojio u sljedećim mjesnim

Izbori	Upisanih	Glasalo		Važećih		SDP		SDA		SBiH	
		br.	%	br.	%	br.	%	br.	%	br.	%
opći 96											
lok 97	8093	6810	84,15	6563	96,37	2058	31,40	3148**	48,00 **	**	**
opći 98	8300	5765	69,46	5033	87,30	2347*	48,10	1537**	31,50**	**	**
lok 00	8126	5635	69,35	5496	97,53	3622	65,90	809	14,70	562	10,20
opći 00	8194	5220	63,71	4904	93,95	3232	65,90	789	16,09	503	10,20
opći 02	8210	4643	56,55	4314	92,91	1782	41,10	889	20,50	873	20,20

Tabela 7. Uporedni rezultati svih dosadašnjih izbora na MZ Gračanica za SDP, SDA i SBiH (*Navedenom broju treba dodati i 490 glasova (10) stranke "Socijaldemokrati BiH"; **Koalicija za cjelovitu i demokratsku BiH /koalicija CD/)

R.b.	MZ	Lokalni izbori 2000						Opšti izbori 2002											
		SDP		SDA		SBIH		SDP				SDA				SBIH			
										2000±2002				2000±2002				2000±2002	
		broj	%	broj	%	broj	%	br	%	br	%	br	%	br	%	br	%	br	%
1.	BABIĆI	306	37,7	429	52,9	39	4,81	69	11,3	-237	-26,4	388	64,3	-41	11,4	42	6,9	3	2,09
2.	DOBOROVCI	294	37,5	283	36,1	124	15,8	85	14,3	-209	-23,2	268	45,2	-15	9,1	127	21,3	3	5,5
3.	DŽAKULE	237	28,1	393	46,7	44	5,23	39	5,2	-198	-22,9	350	42,8	-43	-3,9	107	13	63	7,77
4.	GRAČANICA	3622	65,9	809	14,7	562	10,2	1782	41,1	-1840	-24,8	889	20,5	80	5,8	876	20,2	314	10
5.	D.LOHINJA	173	47,7	124	34,2	40	11	93	26,9	-80	-20,8	159	46,2	35	12	53	15,2	13	4,2
6.	LUKAVICA	619	53,7	405	35,1	71	6,1	369	36,6	-250	-17,1	471	46,8	66	11,7	73	7,2	2	1,1
7.	MALEŠIĆI	590	47,6	475	38,3	144	1,6	470	39,7	-120	-7,9	559	47,2	84	8,9	56	2,6	-88	1
8.	MIRIČINA	690	67,4	169	16,5	56	5,5	343	40,7	-347	-26,7	234	27,7	65	11,2	98	11,5	42	6
9.	D.ORAHOVICA	878	55,8	476	30,3	106	6,5	335	29,3	-543	-26,5	492	43,1	16	12,8	174	15,3	68	8,8
10.	G.ORAHOVICA	432	48,6	345	38,9	51	5,1	134	21,7	-298	-26,9	333	54,4	-12	15,5	66	10,7	15	5,6
11.	PISKAVICA	191	57,4	72	21,6	33	9,1	69	24,6	-122	-32,8	121	43,3	49	21,7	43	15,4	10	6,3
12.	PRIBAVA	278	49	148	26,1	68	12	149	31,8	-129	-17,2	135	29,1	-13	3	116	24,9	48	12,9
13.	PR.BRDO	111	29,1	253	66,2	6	1,5	10	3,3	-101	-25,8	267	89,5	14	23,3	7	2,4	1	0,9
14.	RAŠLJEVA	206	58,4	108	30,6	21	5,9	101	35,4	-105	-23	112	39,1	4	8,5	9	3	-12	-2,9
15.	SOKO	474	59,2	163	20,3	103	12,9	115	19,7	-359	-39,5	245	42	82	21,7	108	18,5	5	5,6
16.	ST.POLJE	574	37,4	819	53,4	63	4,1	189	13,8	-385	-23,6	905	66	86	12,6	117	8,5	54	4,4
17.	ŠKAHOVICA	313	51,4	211	34,6	29	4,7	142	28,9	-171	-22,5	237	57,3	26	22,7	34	6,9	5	2,2
18.	VRANOVIĆI	189	36,8	275	53,5	19	3,7	114	23,9	-75	-12,9	293	61,2	18	7,7	22	4,5	3	0,8
UKUPNO		10177	52,8	5957	30,9	1579	8,2	4608	29,5	-5569	-23,3	6458	41,3	501	10,4	2128	13,4	549	5,2

Tabela 8. Uporedni rezultati na lokalnim izborima 2000. i opštim izborima 2002. godine po mjesnim zajednicama opštine Gračanica za SDP, SDA i SBIH (Napomena: + i - u tabeli pokazuju za koliko je stranka ostvarila više odnosno manje glasova na opštim izborima 2002 u odnosu na lokalne izbore 2000.)

im zajednicama: Prijeko Brdo 23,3%, Škahovica 22,7%, Soko 21,7%, Piskavica 21,7% i Gornja Orahovica 15%. Preko 50 novih birača za SDA je glasalo u sljedećim mjesnim zajednicama: Stjepan Polje 86, Malešići 84, Soko 82, Gračanica 80, Lukavica 66, Miričina 65.

Opći zaključak može biti sljedeći: po broju novih glasova, koje je dobila na ovogodišnjim izborima, SDA ne bi ostvarila tako dobar izborni rezultat da nije došlo do rekordne apstinencije biračkog tijela, među kojima je esdepeovih pristalica bilo najviše. Dakle, SDP je mnogo veći gubitnik nego što to pokazuju brojevi izgubljenih glasova, dok je SDA mnogo veći dobitnik u odnosu na relativno skromno povećanje broja svojih glasača.

Neki uzroci izbornog poraza SDP

Uzroke poraza SDP politički analitičari objašnjavaju katastrofalnim potezima "Alijansine vlasti" na globalnom planu (ekonomija, korupcija, tobožnja izdaja nacionalnih interesa Bošnjaka, nedosljednost i nesposobnost kadrova, lični interesi, itd.). Iako je u okviru Alijanse "obnašao" samo jedan, i to manji dio vlasti, na SDP se sručila kazna nezadovoljnog biračkog tijela, koje "nije moglo kidisati" da ode "u suprotni tabor", već je otišla u apstinenciju, apatiju i bojkot izbora. Tako je otvoren put uspjeha nacionalnim strankama kao najopasnijim protivnicima SDP.

Ne treba zanemariti ni stalne dvorske spletke, male i velike udare unutar vrhuške SDP BiH, koji su proizveli "višak nepovjerenja" u njegove kadrove i vlast. Umjesto da se bave državom, istaknuti es-

R.b.	MZ	SDP			SDA			SBiH			Ostali		
		2000. Lok	2000. Opć	2002. Opć	2000. Lok	2000. Opć	2002. Opć	2000. Lok	2000. Opć	2002. Opć	2000. Lok	2000. Opć	2002. Opć
1.	BABIĆI	37,7	32,9	11,3	52,9	51,8	64,3	4,8	11,9	6,9	4,6	3,4	17,5
2.	DOBOROVCI	37,5	35,4	14,3	36,1	31,7	45,2	15,8	25,1	21,3	10,6	7,8	19,2
3.	DŽAKULE	28,1	16,9	5,2	46,7	46,9	42,8	5,2	25,5	13	20,0	10,7	39
4.	GRAČANICA	65,9	65,9	41,1	14,7	16,0	20,5	10,2	10,2	20,2	9,2	7,9	18,2
5.	D.LOHINJA	47,7	40,4	26,9	34,2	43,2	46,2	11,0	11,9	15,2	7,1	4,5	11,7
6.	LUKAVICA	53,7	41,5	36,6	35,1	49,8	46,8	6,1	4,5	7,2	5,1	4,2	9,4
7.	MALEŠIĆI	47,6	49,3	39,7	38,3	33,6	47,2	11,6	12,6	2,6	2,5	4,5	10,5
8.	MIRIČINA	67,4	56,2	40,7	16,5	24,6	27,7	5,5	10,0	11,5	10,6	9,2	20,1
9.	D.ORAHOVICA	55,8	42,3	29,3	30,3	43,5	43,1	6,7	8,1	15,3	7,2	6,1	12,3
10.	G.ORAHOVICA	48,6	40,6	21,7	28,9	43,4	54,4	5,7	10,9	10,7	16,8	5,1	13,2
11.	PISKAVICA	57,4	51,1	24,6	21,6	30,4	43,3	9,9	13,1	15,4	11,1	5,4	16,7
12.	PRIBAVA	49	46,2	31,8	26,1	28,3	29,1	12,0	14,6	24,9	12,9	10,9	14,2
13.	PR.BRDO	29,1	14,2	3,3	66,2	81,3	89,5	1,6	2,3	2,4	3,1	2,2	4,8
14.	RAŠLJEVA	58,4	48,5	35,4	30,6	39,3	39,1	6,0	3,6	3	5,1	8,6	22,5
15.	SOKO	59,2	51,7	19,7	20,3	25,2	42	12,9	16,0	18,5	7,6	7,1	19,8
16.	ST.POLJE	37,4	41,1	13,8	53,4	43,0	66	4,1	9,3	8,5	5,1	6,6	11,7
17.	ŠKAHOVICA	51,4	47,2	28,9	34,6	36,3	57,3	4,8	7,6	6,9	9,2	8,9	6,9
18.	VRANOVIĆI	36,8	32,8	23,9	53,5	50,8	61,2	3,7	10,9	4,5	6,0	5,5	10,4
UKUPNO		52,8	47,7	29,5	30,9	34,1	41,3	8,2	11,4	13,4	8,1	6,8	15,8

Tabela 9. Uporedni rezultati lokalnih i općih izbora 2000. i općih izbora 2002. po mjesnim zajednicama općine Gračanica za SDP, SDA i SBiH.

depeovci više su se bavili sobom i svojom vlastitom promidžbom. Logično je da su birači okretali leđa onima koji nisu bili u stanju napraviti red ni u vlastitoj stranci, akamoli u državi. Teško stečeni ugled SDP brzo se krunio i topio ne samo među običnim građanima, već i u najširem članstvu. Faktura nije ispostavljena nesposobnim vrhuškama na svim nivoima, već SDP kao cjelini.

Plaćena je isuviše visokom cijenom.

Opći izbori u jesen 2000. godine pokazali su da se biračko tijelo uveliko hladi prema socijaldemokratiji. Za ilustraciju, navodimo podatke sa općine Gračanica u tabeli 9. SDP, dakle, nije ponovio rezultat sa lokalnih izbora u proljeće 2000. godine, ali je na sebe prihvatio golemi rizik koaliranja i projektovanja Alijanse za

promjene, žrtvujući pri tome i dio svog izbornog rezultata. Sa puno entuzijazma vjerovalo se da je Alijansa za promjene jedini projekat, koji ima izgleda da “povuče kola iz blata”.

Nažalost, nije bilo tako.

U osnovi dobro zamišljena, Alijansa za promjene djelovala je kao alijansa za zbrinjavanje nadobudnih, bolesno ambicioznih zaslužnika pojedinih njenih članica, tromo nesinhronizovano, ucjenjivački...

Malo je bilo vremena za državu.

To ne znači da nisu pokrenute duboke promjene i pozitivni procesi, da se nije krenulo u pravom smjeru. Ali bilo je to sporo, doboga sporo. Preveliki zahvat u jednom isuviše malom vremenskom tjesnacu.

U mnoštvu grešaka "Alijansine vlasti", po mišljenju potpisnika ovih redova, jedna od najvećih bila je Odluka Vlade Federacije BiH, na samom početku mandata da prepolovi porez na plaće, s ciljem da rastereti privredu i podstakne ekonomski razvoj zemlje. Bio je to nedovoljno osmišljen potez, na prvi pogled popularan i perspektivno učinkovit, koji će se, nažalost, brzo pokazati kao pucanj uprazno. Kantoni su ostali bez značajnih prihoda s kojim su raspolagali u ranijem periodu. To će otvoriti trajnu krizu kantonalnih budžeta, koji nisu mogli redovno i kvalitetno servisirati obaveze budžetskim korisnicima, niti izvršavati ostale planirane funkcije. Posljedice pomenute odluke posebno su "zadeverale" Alijansinu vlast na području Tuzlanskog kantona. Zbog zatečenih dubioza i dugova iz ranijeg perioda, ionako male plaće – počele su još više kasniti, nastali su poremećaji u isplatama ostalih prinadležnosti, raslo je nezadovoljstvo i razočarenje, prije svega u SDP, kao "prirodnog" borca za ravnopravnost i socijalnu pravdu. Uslijedili su neprincipijelni napadi i prosvjedi, prvo boračke populacije, potom i ostalih budžetskih korisnika, koji su kontinuirano sinhronizovani sa pritiscima i štrajkovima nezadovoljnih radnika, iz firmi pogođenih pogubnim učincima ranije provedene privatizacije, posebno u oblasti hemijske industrije.

Pred vratima Vlade Tuzlanskog kantona iz dana u dan smjenjivale su se "igranke" raznih nezadovoljnika, koji su poručivali da će se "za svoja prava" boriti do kraja i svim "raspoloživim sredstvima". Uz pomoć medija i sindikata, za sve propuste, i greške, bogzna čije u prošlosti, kao i za katastrofalne posljedice nekadašnje politike, javnost je odjednom počela optuživati novu vlast. Nakon boračke

populacije, krenuli su radnici "Polihema", Fabrike sode Lukavac i još nekih ranije upropaštenih fabrika, zatim prosvjetari, policija, činovnici, socijala... Svi su, uglavnom, tražili pare, a pare se nisu mogle namicati s neba. Za to vrijeme Grabovac je "rasterećivao privredu Tuzlanskog kantona", koja je propadala pod pritiskom takozvanog energetskog lobija iz Sarajeva. Električnu struju iz tuzlanske termoelektrane prodavali su tuzlanskim hemičarima skuplje nego mostarskom aluminiju. Kad su se dugovi tih fabrika nagomilali "do neba", negdje na početku mandata Alijansine vlasti, gospodari struje "presjekli su žice", proizvodnja je prinudno obustavljena, a radnici "upućeni na brigu i staranje" Vladi Tuzlanskog kantona.

Od nove Vlade očekivalo se čudo.

Na drugoj strani izborna groznica počela je potresati domaću političku scenu odmah čim je utvrđen datum ovogodišnjih općih izbora. U akciju su krenuli sindikati, pod parolom nezavisnosti, gotovo svi mediji na TK utrkiivali su se da omalovaže, minimiziraju ili prećute uspjehe i rezultate nove vlasti.

Izostale su, nažalost, adekvatne političke mjere SDP kao jedne od vladajućih stranaka, na čiju adresu se počinje svaljivati krivica za sve što nije valjalo u ovoj zemlji kako u prošlosti, tako i sadašnjosti. Ne primjećujući da ga više potkopavaju part-

neri u Alijansi nego stranke iz opozicije, SDP nije nikada uspio izgraditi komunikaciju i političko uporište u sindikatima, boračkim organizacijama, nevladinom sektoru, nikada se nije ozbiljnije bavio selom. Nikada se nije ni trudio da taj politički osjetljiv teren korektno “obradi” i pridobije za sebe. To su mnogo vještije “odradili” drugi.

S druge strane, i ono što je njegova vlast “odrađivala” dobro, SDP nije uspio politički kapitalizirati – ili nije bio sposoban za to. Rukovodstvo SDP bilo je ravnodušan posmatrač dok je njegove ministre u Vladi TK “čerečila” politička mafija, nije se suprotstavio frakcionaštvu u vlastitim redovima, koje je sputavalo rad izvršne vlasti, pogrešno shvaćena takozvana sloboda medija “obila se o glavu” SDP i njegovom učešću u vlasti. Mnogi promašaji u kadrovskoj politici na TK i po općinama posljedica su oportunitizma, forsiranja podobnih, umjesto sposobnih, nerazumijevanja, neprincipijelnih nagodbi sa partnerima u Alijansi...

Umjesto zaključka

“Poraz SDP je glavna značajka oktobarskih općih izbora. Od prve stranke na državnoj razini, SDP se sunovratio na peto mjesto. Debaklom SDP okoristili su se SDA i S BiH, koje su sav svoj predizborni

angažman orijentisale primarno protiv SDP. Ključni razlog pada SDP je na personalnom planu. Svojoj stranci su direktno radili i rade o glavi prvi predsjednik SDP Nijaz Duraković i njegov negdašnji proteže, sadašnji lider Zlatko Lagumdžija. Ozdravljenje SDP nije moguće samo uklaňanjem Durakovića, već i Lagumdžije s liderske pozicije. SDP je nanio ne samo težak udarac sebi, već i nadi da BiH ima snage da u dogledno vrijeme uspostavi perspektivnu demokratsku alternativu.”⁴

SDP je, dakle, zaslužen izgnan.

SDP predstoji veliko spremanje – ili propast.

Napomene

- ¹ Zahvaljujem se predsjedniku Lokalne izborne komisije Gračanica gosp. Ahmedu Hamidoviću, koji mi je, kao podlogu za pisanje ovog priloga, ustupio službene rezultate izbora i razjasnio neke karakteristike izbornog procesa na području općine Gračanica.
- ² Informacija o provedenim općim izborima 5. oktobra 2002. godine, na području općine Gračanica, usvojena na sjednici Općinskog vijeća Gračanica 31. 10. 2002. godine.
- ³ Rezultati ovogodišnjih općih izbora na općini Gračanica komparirani su sa rezultatima lokalnih izbora 2000. godine zato što je na tim izborima SDP ostvario svoj najveći uspjeh i bio apsolutni pobjednik. Na tim izborima SDA je doživjela svoj prvi poraz.
- ⁴ Zija Dizdarević, Ešdaun iznad izbora, “Oslobođenje” Sarajevo od 22. 10. 2002. godine, str. 2.